

JAK MEDLEMBANKS SYN PÅ EKONOMI

EKONOMI

Ekonomi handlar i grunden om hur människor fördelar tillgångar mellan sig – hur man använder olika resurser, till vilka och till vad. Ekonomin kan vara ett medel för att sko sig på andras bekostnad, men kan också skapa ömsesidig nytta. För JAKs del handlar det om att utveckla ekonomiska möjligheter för att främja rättvisa och solidaritet.

Vi tycker inte att man ska tjäna pengar på passivt ägande, utan genom aktivt arbete. Den som lånar pengar ska inte betala ränta till den som lånar ut. Däremot ska naturligtvis lånets administrativa kostnader betalas.

Dessutom krävs att den som lånar också sparar. I annat fall finns det inga pengar att låna ut. Sparandet behöver naturligtvis inte ske samtidigt som man lånar, men någon gång ska in- och utlåning balanseras. Därför måste den som vill låna spara innan eller efteråt. Eller så kan man spara genom att återbetala mer än amorteringen på lånet.

INGEN RÄNTA – MEN BÄTTRE VILLKOR

Den som sparar pengar i JAK Medlemsbank får ingen ränta, men kan längre fram låna pengar till bättre villkor än om hon eller han inte sparat. Man har ju redan bidragit positivt till balansen mellan in- och utlåning.

Det här innebär att ingen tjänar på andras lån. Var och en svarar själv för sitt sparande och lånande. Det anser vi vara rättvist.

Den som vill hjälpa någon att få lån till goda villkor kan spara pengar i JAK Medlemsbank och låta denne dra nytta av sparprestationen. Vi kallar det för Stödspår. Den som sparar på ett Stödsparkonto har tillgång till sina pengar hela tiden, samtidigt som ett

låneutrymme skapas som någon annan kan använda. Det kallar vi för solidaritet.

DE TRE EKONOMISKA SEKTORERNA

Det finns tre olika delar i samhället som skiljer sig åt ekonomiskt:

- Den offentliga sektorn som finansieras genom skatter och som syftar till att skapa allmännytta. Här är den grundläggande tanken att alla bidrar utifrån sina omständigheter och har samma rättigheter att använda sig av de samlade nyttigheterna.
- Den kommersiella sektorn har som mål att ge vinst. Här produceras, köps och säljs för att tillgodose efterfrågan och man förväntar sig för egen del att tjäna pengar på sin insats av arbete och pengar. Inom den kommersiella sektorn gäller marknadsekonomin, vilket innebär att alla har samma rätt att driva verksamheter och göra vilka uppgörelser man vill. Denna frihet skyddas av lagar och myndigheter, för att inte enstaka företag ska kunna ha en dominerande inverkan på priser och regler på marknaden.
- Den tredje sektorn, som ibland kallas för social ekonomi eller Kooperation, vill skapa nytta för medlemmar eller allmänhet. Inom denna sektor är det viktigt att arbeta demokratiskt enligt principen en röst per medlem, samt att ge alla möjligheter att delta.

JAK – ETT EXEMPEL PÅ MEDLEMSNYTTA

JAK Medlemsbank är ett exempel på den tredje sektorn med medlemsnytta som grund. Medlemmarna äger och driver sin egen bank då detta är mer fördelaktigt än att använda banker vars drivkraft är att skapa vinst.

VÄND!

Inom den kommersiella sektorn ses den fria konkurrensen som ett ideal. I vår sektor är samverkan idealet. Medlemmarna inser att de genom att verka tillsammans får bättre nytta än om de skulle konkurrera med varandra.

JAK Medlemsbank är uppbyggd av ett stort antal lokalavdelningar, där medlemmarna samarbetar för att utveckla sin bank och göra den bättre anpassad för de behov medlemmarna har.

DEN LOKALA EKONOMIN ÄR VIKTIG OCH INTRESSANT

Ofta diskuteras ekonomi som om den vore likadan överallt. De ekonomiska nyheterna t ex gäller oftast hela världen. Det lokala perspektivet försummas.

Ändå är de ekonomiska förhållandena helt olika från plats till plats. Därför lägger JAK Medlemsbank stor vikt vid att arbeta med lokala ekonomiska frågor. Vad som är önskvärt, värdefullt eller lönsamt lokalt kanske inte ens noteras om man ser till nationell eller global ekonomi.

JAK Medlemsbank är till för medlemmarna, deras verksamheter och samhällen, inte för vinst eller makt. Därför försöker vi lösa uppgifterna så praktiskt som möjligt inom ramen för den lokala verkligheten.

UTHÅLLIG UTVECKLING OCH AVKASTNING

God ekonomi kan aldrig i längden bygga på förbrukning av resurserna, av det reala kapitalet. Det gäller oavsett om det rör sig om naturligt kapital, som till exempel jord och skog, eller andra resurser som mänskligt kunnande eller motsvarande.

Om man förbrukar kapital kommer alltid någon att förlora, nu eller i framtiden. Den uthålliga ekonomin måste grundas på det tänkande som bönder i alla tider haft:

»Du ska lämna din åker efter dig i minst lika gott skick som den var då du övertog den«.

Detta innebär att skapa avkastning genom att använda resurserna, utan att förbruka dem.

Då kan man också skilja mellan riktiga värden – jord, kunskaper, maskiner etc. – och påhittade som exempelvis förväntade framtida värdestegringar. Den så kallade IT-bubblan är ett exempel på att människor förväxlade dessa med varandra. Ett tag trodde många att aktierna skulle stiga i värde i evighet utan att fundera över vem som skulle använda tekniken eller till vad, eller vad man skulle vara villig att betala. När verkligheten visade sig föll korthuset samman.

SKAPAR TRYGGA SYSTEM

JAK Medlemsbanks grundsyn är att ekonomin ska baseras på en uthållig avkastning från användningen av det reala kapitalet. Vi tror alltså inte på mer eller mindre realistiska förväntningar om att finansiellt kapital ska växa av sig självt och på ekonomiska klipp.

I stället skapar vi trygga system och bidrar till verklig uthållighet. JAKs medlemmar kan med hjälp av sitt sparlånssystem planera sin ekonomi och till slut bli av med sina skulder.

JAK Medlemsbank är på så sätt ett verktyg för ett långsiktigt skapande av riktiga värden – inte för snabb förbrukning av resurser. Detta stämmer väl överens med den nödvändiga utvecklingen mot uthållighet i världen. En uthållighet som har ekonomiska, ekologiska, sociala och kulturella inslag.